

ILO-kommittén

Yttrande 11/2007

2007-10-19

Arbetsmarknadsdepartementet

Betänkandet Bättre arbetsmiljöregler II, (SOU 2007:43)

Bakgrund

Genom remiss den 29 juli 2007 (A2007/4930/ARM) har ILO-kommittén anmodats yttra sig över betänkandet Bättre arbetsmiljöregler II – Skyddsombud, beställansvar, byggarbetsplatser m.m. (SOU 2007:43). I betänkandet föreslås ändringar i arbetsmiljölagen (1977:1160) (AML) och arbetsmiljöförordningen (1977:1166) (AMF).

Utredaren fick i juni 2004, och genom tilläggsdirektiv 2005 och 2006, i uppdrag att göra en översyn av vissa delar av arbetsmiljölagen (dir. 2004:91, dir. 2005:114 och dir. 2006:121). Bakgrunden till uppdraget var bl.a. att Arbetsmiljöverket sedan en följd av år genom skrivelser till regeringen pekat på behov av en översyn av vissa frågor i AML. Till detta hade vissa förutsättningar för tillsyn av arbetsmiljön ändrats genom ökat anlåtande av entreprenörer och inhyrd arbetskraft, i kombination med ökad rörlighet mellan länderna på EU:s inre marknad. Därutöver hade EU-kommissionen pekat på vissa brister i det svenska genomförandet av direktiv 92/57/EEG om minimikrav för säkerhet och hälsa på tillfälliga eller rörliga arbetsplatser.

Utredaren lämnade ett delbetänkande 2006 ”Bättre arbetsmiljöregler I - Samverkan, utbildning, avtal m.m.” (SOU 2006:44). Delbetänkandet remitterades inte till ILO-kommittén.

Utredarens förslag

I slutbetänkandet lämnas ett antal förslag som ämnesmässigt kan indelas i följande punkter:

- 1) Regionalt skyddsombud ska få utses även för arbetsställen där arbetstagarorganisationen saknar medlemmar men har kollektivavtal med arbetsgivaren. Både lokala och regionala skyddsombud ska ges vissa möjligheter att agera även till skydd för utomstående arbetskraft bl. a. i fråga om stoppningsrätten (6 kap. AML).

Förslagen avser bl. a. att anpassa regleringen till det ökade bruket av utomstående personal på arbetsplatser i form av inhyrda arbetstagare eller arbetstagare som utför arbete på entreprenad och göra tillsynsbefogenheterna mer ändamålsenliga

- 2) 3 kap. AML utökas med nya bestämmelser rörande byggnads- och anläggningsarbete och vissa befintliga bestämmelser får ett ändrat innehåll. Förändringarna avser att tillgodose de krav som ställs i EG:s byggplatsdirektiv. Förslagen rör bl.a. vem som ska bära arbetsmiljöansvaret på arbetsplatsen och samordningsansvaret för arbetsmiljön när flera aktörer är verksamma på en arbetsplats. Arbetsmiljöansvaret under planeringsfasen av ett byggprojekt klargörs också.
- 3) Den som inhämtar anbud på utförande av tjänst ska förpliktigas att i förfrågningsunderlaget lyfta fram arbetsmiljön och vid utformningen av underlaget se till att entreprenören har möjlighet att uppfylla sina skyldigheter enligt arbetsmiljölagen. Förslaget avser att förstärka skyddet och förbättra arbetsmiljön för den som arbetar i ett entreprenadföretag.
- 4) I regelförenklingssyfte föreslår utredaren ändringar i 10 § AMF. Arbetsgivarens skyldighet att skriftligen underrätta Arbetsmiljöverket vid tillsättande av skyddskommitté slopas. Vidare föreslås att arbetsgivaren inte längre ska behöva sätta upp anslag med uppgift om namn på skyddsombud och ledamot i skyddskommitté. Arbetsgivaren ska istället på lämpligt sätt informera om namn på skyddsombud och ledamot i skyddskommitté.

ILO-konventioner med koppling till förslagen

I betänkandet redogörs för innehållet i ILO:s konvention (nr 94) om arbetsklausuler i kontrakt där offentlig myndighet är part som Sverige inte ratificerat. I betänkandet redovisas däremot inte någon granskning av förslagen i förhållande till Sveriges internationella åtaganden enligt ratificerade ILO-konventioner. Vilket beklagligt nog är alltför ofta förekommande.

ILO har antagit en rad konventioner som rör arbetsmiljön. Av intresse i detta sammanhang är ILO:s konvention (nr 155) om arbetarskydd och arbetsmiljö, ILO:s konvention nr 184 om arbetarskydd i lantbruket (2001) och ILO:s konvention (nr 167) om säkerhet och hälsa vid byggnads- och anläggningsarbete med åtföljande rekommendationer. Dessa konventioner är ratificerade av Sverige.

ILO-kommittén vill också erinra om ILO:s konvention (nr 187) om ramverk för främjande av arbetarskydd och arbetsmiljö som antogs av internationella arbetskonferensen 2006. Konventionen är ännu inte framlagd till riksdagen.

ILO:s konvention nr 155

I ILO:s konvention (nr 155) om arbetarskydd och arbetsmiljö finns föreskrifter om utformning av en nationell arbetsmiljöpolitik, vad den ska behandla för frågor och vilka

åtgärder som ska vidtas på nationell nivå för att genomföra den. Dessutom föreskrivs om olika åtgärder som ska vidtas på företagsnivå för att säkerställa en säker arbetsmiljö. Arbetsgivarnas arbetsmiljöansvar formuleras liksom arbetstagares och arbetsgivares samverkansplikt samt arbetstagares och arbetstagarrepresentanters rättigheter. Konventionen är av övergripande och rambetonad natur.

Av intresse, för utredarens förslag under punkten 2, är konventionens artikel 17 som föreskriver att närhelst två eller flera företag samtidigt driver verksamhet på samma arbetsställe, ska de samarbeta vid genomförandet av bestämmelserna i denna konvention.

Enligt artikel 19 e), som har beröring med förslagen under punkten 1, ska sådana åtgärder vidtas på företagsnivå att arbetstagare och deras företrädare, och i förekommande fall deras representativa organisationer, i enlighet med nationell lagstiftning och praxis i ett företag har möjlighet att utföra undersökningar om alla aspekter på arbetarskydd som har samband med arbetet.

Utredarens förslag bedöms inte inverka på Sveriges möjligheter att leva upp till konventionens krav.

ILO:s konvention nr 184

ILO:s konvention (nr 184) om arbetarskydd i lantbruket innehåller föreskrifter om hur en nationell arbetsmiljöpolitik inom lantbrukets område ska utformas. Dessutom finns föreskrifter om förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder samt säkerhetsföreskrifter tillämpliga under särskilda situationer som exempelvis vid användning av maskiner och hantering av kemiska produkter. Dessutom finns särskilda regler för utsatta grupper som unga arbetstagare, tillfälligt anställda och kvinnliga arbetstagare samt försäkrings- och arbetstidsregler.

Av intresse är artikel 8 b) i vilken det föreskrivs att arbetstagare i lantbruket ska ha rätt att delta i tillämpningen och översynen av säkerhets- och hälsoåtgärder samt, i enlighet med nationell lagstiftning och praxis, välja skyddsombud och medlemmar i skyddskommittéer.

Utredarens förslag bedöms inte inverka på Sveriges möjligheter att leva upp till konventionens krav.

ILO:s konvention nr 167

ILO:s konvention (nr 167) om säkerhet och hälsa vid byggnads- och anläggningsarbete innehåller regler om samverkan mellan arbetstagare och arbetsgivare avseende säkerställande av säkerhet och hälsa vid arbetets utförande, om arbetsgivarnas skyldighet att säkerställa säkerhet på arbetsplatsen och vidta förebyggande åtgärder i detta syfte. Därutöver finns specifika säkerhetsbestämmelser om exempelvis byggnadsställningar, stegar, lyftordningar och skyddsutrustning.

Med arbetsgivare avses i konventionen varje fysisk eller juridisk person som har en eller flera arbetstagare anställda på arbetsstället; samt allt efter omständigheterna den dominerande entreprenören, entreprenören eller underentreprenören.

Enligt artikel 7 ska nationell lagstiftning ålägga arbetsgivare och ensamföretagare skyldighet att rätta sig efter de föreskrivna åtgärderna beträffande säkerhet och hälsa på arbetsplatsen.

Artikel 8 som berör utredarens förslag under punkt 2 lyder:

1. Närhelst två eller flera arbetsgivare samtidigt bedriver verksamhet på samma byggarbetsställe skall:

- a) den dominerande entreprenören, eller annan person eller organ som har egentlig kontroll över eller primärt ansvar för övergripande frågor på byggarbetsstället, ansvara för att samordna de föreskrivna åtgärderna beträffande säkerhet och hälsa och, i den utsträckning som är förenligt med nationell lagstiftning att dessa åtgärder vidtas,
- b) i den utsträckning som är förenligt med nationell lagstiftning, den dominerande entreprenören, eller annan person eller organ som har egentlig kontroll över eller primärt ansvar för övergripande frågor på byggarbetsstället, om han själv inte vistas därpå, utse en behörig person eller organ som vistas på stället och som har erforderliga befogenheter och resurser att för hans räkning svara för att samordna och genomföra åtgärder enligt punkt a) ovan;
- c) varje arbetsgivare förbli skyldig att, vad avser de egna arbetstagarna, ansvara för att de föreskrivna åtgärderna genomförs.

2. Närhelst arbetsgivare eller ensamföretagare samtidigt bedriver verksamhet på ett byggarbetsställe skall de, i enlighet med vad som kan preciseras i nationell lagstiftning, ha skyldighet att samverka vid genomförandet av de föreskrivna åtgärderna beträffande säkerhet och hälsa.

Enligt artikel 9, som också har beröring med utredarens förslag under punkten 2, ska den som utformar och planerar ett byggnadsprojekt, i enlighet med nationell lagstiftning och praxis, beakta säkerhet och hälsa för de arbetstagare som sysselsätts vid projektets genomförande.

Betänkandets förslag om ändringar och tillägg i 3 kap. AML berör denna bestämmelse. ILO-kommittén bedömer att förslagen är förenliga med Sveriges åtaganden enligt konventionen.

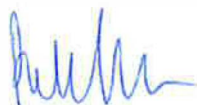
Slutsats

ILO-kommittén finner att de föreslagna föreskriftsändringarna inte strider mot någon ILO-konvention ratificerad av Sverige.

I handläggningen av detta ärende har deltagit undertecknad ordförande, ledamöterna Hult, Delang, Edström och Bengtsson samt ersättarna Ekenger, Kovar och Jonsson. Närvarande har varit ersättarna Eriksson, Engblom och Johansson, experterna Jacobsson och Remahl och adjungerade Huitfeldt, Sida, Kraus, Svenskt Näringsliv och Eng Sjölund, Arbetsmarknadsdepartementet samt biträdande sekreteraren Hiljemark och sekreteraren Wiklund samt undertecknad biträdande sekreterare.

För ILO-kommittén,

Peter Strömberg

Petra Herzfeld Olsson